

**ЗАВДАННЯ
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ОСНОВИ ОПЕРАТИВНО-
РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

Завдання 1

Директор виробничого підприємства запідозрив, що конкуренти по бізнесу використовують технологію виробництва обладнання, розроблену його фірмою. Він припустив, що хтось із працівників підприємства співробітничав з конкурентами шляхом передавання інформації, яка становить комерційну таємницю. Директор підприємства запросив начальника служби внутрішньої безпеки фірми і запропонував підключити прослуховувальні пристрої до робочих телефонів працівників підприємства та встановити таке ж обладнання у місцях для куріння та туалетів, щоб мати можливість контролювати спілкування працівників по мобільним телефонам.

Через тиждень начальник відділу внутрішньої безпеки надав директорові інформацію про те, що один із співробітників конструкторського бюро Д. розмовляв по робочому телефону із представником конкуруючої фірми і збирається зустрітися з ним в кафе біля залізничного вокзалу.

Директор підприємства дав доручення простежити за цим працівником і зробити фото, а й, по можливості, записати розмову Д. з представником конкуруючої фірми.

За результатами спостереження начальником були надані фотографії, які підтверджували факт зустрічі. Але записати розмову не вдалося.

Директор підприємства запросив Д. для співбесіди і пред'явив йому фотографії, зроблені в кафе. Д. не заперечував факт зустрічі, але пояснив, що особа з якою він зустрічався, є його однокурсником по інституту і що вони спілкувалися з останнім виключно на особисті теми і питань виробничої діяльності не торкалися.

Директор підприємства під загрозою звільнення запропонував Д. пройти іспит на поліграфі, але останній відмовився, посилаючись на те, що його ображають безпідставні підозри з боку начальника.

Наступного дня директор подав до відділу поліції заяву про вчинений злочин, додавши до нього фотографії та запис телефонної розмови, отримані службою внутрішньої безпеки виробничого підприємства. На підставі цієї заяви та матеріалів, наданих заявником, того ж дня відомості були внесені до ЄРДР і розпочато досудове розслідування за ознаками злочину, передбаченого ст. 231 КК України (незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю), а вранці наступного дня Д. був затриманий в порядку ст. 208 КПК України.

Чи були порушенні діями керівництва виробничого підприємства норми діючого законодавства та права і свободи людини? Яке доказове значення мають фотографії та звукозапис телефонної розмови, що надані заявником? Яким чином повинні діяти працівники правоохоронних органів?

Завдання 2

Оперуповноважений департаменту боротьби з незаконним обігом наркотиків відділу поліції Головного управління Національної поліції у Харківській області отримав інформацію, що громадянин Афганістану Б. займається розповсюдженням наркотиків серед відвідувачів одного з нічних клубів міста. Діючи у межах заведеної оперативно-розшукової справи увечері оперуповноважений під видом звичайного відвідувача попросив Б. продати йому 1 грам кокаїну. Б. сказав, що у нього немає наркотиків і взагалі він не займається цим. Оперуповноважений сказав, що йому дуже потрібно і запропонував 170 доларів. Б. погодився і сказав, що може принести наркотики наступного вечора.

У визначений час оперуповноважений зустрівся з Б. і той продав йому обіцяну кількість наркотиків. Після передавання Б. грошей за отриману партію наркотиків оперуповноважений представився працівником поліції і здійснив

затримання Б. У той же час він покликав двох співробітників ДБНОН і склав акт оперативної закупки.

Складений документ був покладений до основи початку відносно Б. кримінального провадження за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 307 КК України (незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів).

Визначте порядок та підстави проведення оперативної закупки. Надайте правову оцінку дій оперуповноваженого з точки зору їх законності з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Завдання 3

Приватне детективне агентство «Silver Bullet» за завданням клієнтки Милославської Г.В. протягом березня-квітня здійснювало стеження за її чоловіком Милославським А.П., виконавчим директором АКБ «DAF», якого вона підозрювала у зраді та зв'язках з коханкою. У ході спостереження було встановлено, що Милославський А.П. знімає квартиру за адресою вул. Плеханівська, буд. 21-б, кв. 17 та часто її відвідує у супроводі різних жінок, іноді зустрічається там зі своїми друзями. На прохання Милославської Г.В. з дому навпроти агентством було організоване візуальне спостереження за вказаною квартирою у т.ч. із застосуванням відео та фотозйомки. Також було встановлене прослуховування помешкання шляхом застосування лазерного детектора резонансу вікон квартири.

В результаті зазначених заходів було з'ясовано, що в одній з розмов із приятелем М. та невстановленою особою у квартирі за вказаною адресою Милославський А.П. висловив намір вбити свою жінку, щоб заволодіти майном, яке вона успадкувала від батька і просив приятелів допомогти «найти людину, яка візьметься за цю справу». Крім того, 14 квітня під час чергового відвідування помешкання з дівчиною Милославський А.П. побив її, від чого вона припинила опір (імовірно втратила свідомість), після чого вступив з нею у

статевий зв'язок. Зазначені події були зафіксовані за допомогою відео- та аудіозапису. Електронні файли із зазначеною інформацією були записані на оптичний диск та передані Милославській Г.В.

Отримавши зазначені матеріали, Милославська Г.В. звернулася із заявою до відділу поліції з вимогою розпочати щодо Милославського А.П. кримінальне провадження за фактом вчинення злочинів, передбачених ч. 1 ст. 152, а також ст. 15 та п.12 ч. 2. ст. 115 КК України, додавши диск з відповідними записами.

Дайте правову оцінку діям детективного агентства, отриманим відео та аудіо матеріалам щодо можливості їх використання як приводів і підстав для початку кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій та використання як доказів у кримінальному провадженні.

Завдання 4

До відділу боротьби з незаконним обігом наркотиків Головного управління Національної поліції в Харківській області з оперативних джерел надійшла інформація про причетність громадян Грузії Б. та А. до постачання в Україну і реалізації «важких» наркотиків з Близького Сходу. За отриманою інформацією чергова партія наркотиків має бути доставлена через пошту у посылках, закомуфльованих під банки з м'ясними консервами. Зв'язок між Б., А. та постачальниками здійснюється за допомогою SMS-повідомлень з умовними фразами. Вказані особи вперше потрапили в поле зору правоохоронних органів, раніше робота стосовно них не велася. З метою перевірки інформації та документування злочинної діяльності необхідно організувати документування підготовки до вчинення злочину.

Визначте перелік оперативно-розшукових заходів, які слід провести для документування злочинної діяльності Б. та А. З урахуванням порядку проведення оперативно-розшукових заходів вкажіть ким і на підставі рішень яких посадових осіб мають проводитись ці заходи, які документи необхідно скласти.

Завдання 5

Під час проведення досудового розслідування злочину, передбаченого статтею ч. 4 ст. 187 КК України, слідчий оголосив у розшук підозрюваного П., який діяв у складі злочинного угруповання, однак особи решти співучасників встановити під час слідства не вдалося. Слідчий направив доручення оперативному підрозділу, в якому просив провести необхідні оперативно-розшукові заходи для встановлення місцезнаходження підозрюваного П., а також виявлення інших осіб, причетних до діяльності організованої злочинної групи, та документування їх зв'язків.

Як має діяти оперативний підрозділ?

Завдання 6

Управлінням карного розшуку Головного управління Національної поліції в Харківській області від конфіденційних джерел отримано інформацію про участь громадянина Білорусі Кіньо В.В., який є членом злочинного угруповання, у підготовці до вчинення розбійного нападу на інкасаторський автомобіль. На підставі зазначених відомостей було заведено оперативно-розшукову справу, в межах якої задокументовано підготовку та вчинення замаху на вчинення злочину, передбаченого ч. 4 ст. 187 КК України. Завдяки діям оперативного підрозділу вдалося припинити злочин та затримати Кіньо В.В. разом з іншими співучасниками. На підставі отриманих матеріалів документування Слідчим управлінням було порушено кримінальне провадження, направлене до суду з обвинувальним актом. Матеріали, отримані під час проведення негласних оперативно-розшукових заходів у межах оперативно-розшукової справи, визнано доказами і покладено в основу обвинувачення.

В суді захисник Кіньо заявив клопотання про визнання зазначених матеріалів недопустимими. Свої вимоги він аргументував тим, що відповідно до ч. 1 ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» підставами для проведення ОРД наявність достатньої інформації, одержаної в

установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про злочини, що готуються та осіб, які готують вчинення злочину. Згідно з ч. 2 ст. 7 цього ж Закону у разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

Оскільки на момент отримання оперативним підрозділом інформації про ознаки готування до розбійного нападу було відомо про участь Кіньо до злочинної організації, тобто наявні ознаки закінченого злочину, передбаченого ст. 255 КК України, всі матеріали повинні були бути передані до органу досудового розслідування для початку кримінального провадження. Отже заведення оперативно-розшукової справи було незаконним, а отримані матеріали повинні бути визнані недопустимими.

Дайте правову оцінку ситуації. Яке рішення має прийняти суддя?

Завдання 7

До ГУ Національної поліції в Харківській області із запитом про надання інформації звернувся Петренко П.П.

У вказаному запиті заявник, зокрема, зазначив, що Генеральною прокуратурою України стосовно нього розпочато кримінальне провадження за ознаками кримінального правопорушення (злочину), передбаченого ч. 2 ст. 368 КК України, відомості про яке внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Із матеріалів кримінального провадження заявнику стало відомо, що приводом для внесення до ЄРДР стали фактичні дані про протиправну діяльність, отримані під час здійснення оперативно-розшукової діяльності в ОРС №1931 від 01.09.2014.

У запиті також зазначено, що відповідно до довідки Апеляційного суду м. Харкова та листа МВС в рамках оперативно-розшукової справи № 1931 від 01.09.2014 щодо нього проводились оперативно-розшукові заходи, які, зокрема, були пов'язані із тимчасовим обмеженням його прав як фізичної особи.

З урахування викладеного, в порядку Закону України «Про доступ до публічної інформації» заявник вимагає від ГУ Національної поліції в Харківській області надати наступні відомості: *ким, яким чином та з якою метою* збиралась щодо нього інформація у рамках оперативно-розшукової справи № 1931 від 01.09.2014 р., а також надати інформацію щодо підстав заведення зазначеної вище оперативно-розшукової справи.

Крім того, на підставі п. 2 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про доступ до публічної інформації» надати доступ шляхом виготовлення копій документів до всієї інформації, що збиралась про нього у рамках зазначеної вище оперативно-розшукової справи та зберігається у її матеріалах.

Яким чином та в які строки належить розглянути запит? Підготуйте проект відповіді заявнику за результатами розгляду вказаного запиту.

Завдання 8

01 числа поточного місяця до Управління Служби безпеки України в Харківській області надійшов запит народного депутата України Г. наступного змісту.

Шановний Олександр Вікторовичу!

До комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності із заявою про чисельні порушення кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства з боку співробітників управління СБ України в Харківській області звернувся Гурдін В.В.

Із вказаного звернення вбачається, що стосовно зазначеного громадянина ГВБКОЗ УСБУ в Харківській області незаконно здійснювалась оперативно-

розшукова діяльність із застосуванням оперативно-розшукових заходів, що тимчасово обмежують права громадян. За результатами вказаної діяльності щодо нього сфабриковано кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого ч.4 ст.321 КК України. В ході досудового розслідування співробітниками УСБУ в Харківській області проведені обшуки за місцем його мешкання, в садовому будинку, двох гаражах тощо. Під час обшуків незаконно вилучено спортивне харчування, лікарські засоби на суму понад 100 тис. доларів США, а також грошові кошти в сумі близько 1 млн. гривень. Органом досудового розслідування стосовно Гурдіна В.В. обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

Беручи до уваги викладене, керуючись статтею 15 Закону України «Про статус народного депутата України», прошу надати наступну інформацію:

- чи заводилась стосовно Гурдіна В.В. оперативно-розшукова справа? Якщо так, повідомити, ким з працівників ГВБКОЗ УСБУ в області вона заводилась, номер, дату та мету її заведення;

- чи проводились у вказаній ОРС стосовно Гурдіна В.В. оперативно-розшукові заходи, які обмежують конституційні права людини? Якщо так, повідомити вид указаних заходів, термін їх проведення, чи надавався слідчим суддею дозвіл на їх проведення (зазначивши реєстраційні номери ухвал суду, дату надання дозволів та прізвища суддів, що їх надавали), чи містять отримані матеріали відомості, які підтверджують наявність ознак злочинів в діяльності Гурдіна В.В.

За результатами розгляду цього депутатського запиту прошу повідомити мене у встановлений законодавством строк.

Складіть проект обґрунтованої відповіді на запит народного депутата України.

Завдання 9

Громадянин України І., вступивши у попередню змову з невстановленими мешканцями м. Луганськ, планує організувати регулярні

пасажирські перевезення сполученням Харків – Луганськ через територію РФ. Перетин державного кордону України буде відбуватися в МПП «Гоптівка» (Харківська область) та МПП «Ізварине» (Луганська область).

Водночас, відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті Державної прикордонної служби України, пункт пропуску «Ізварине» відсутній в переліку діючих на сьогодні офіційних пунктів пропуску через державний кордон України з РФ. Таким чином, перетинання державного кордону в даному ПП суперечить ст. 3 ЗУ «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» та ст. 9 ЗУ «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» і є незаконним.

З метою перевірки отриманої інформації і документування факту готування до вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 332 КК України, заведено ОРС.

Визначте комплекс ОРЗ, які, на Ваш погляд, необхідно провести в даній ОРС. Підготуйте проект клопотання до слідчого судді про надання дозволу на проведення ОРЗ (ОТЗ), які обмежують конституційні права людини.

Завдання 10

Громадянин України Ф., проходячи службу в зоні АТО, вступивши в попередню змову зі своєю родичкою І., спланував організувати канал переправлення зброї та вибухових речовин на територію Харківської області з використанням відправлень УДППЗ «Укрпошта».

З метою перевірки отриманої інформації і документування факту готування до вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК України, заведено ОРС.

В ході роботи за ОРС отримано дозвіл на накладення арешту, огляд та виїмку кореспонденції. В результаті цього ОРЗ у Цеху обробки пошти Харківської дирекції УДППЗ «Укрпошта» (м. Харків, пл.. Привокзальна, 2) під час сортування посилок, у відправленні з території Луганської області були

виявлені чотири ручні гранати (три – РГД-5 та одна Ф-1), а також три запали УЗРГМ-2, які були загорнуті в камуфльовану куртку.

Складіть проект клопотання про надання дозволу на арешт, огляд та виймку кореспонденції. Які ще, на Вашу думку, необхідно провести ОРЗ. Визначте момент, коли оперативний підрозділ повинен направити зібрані матеріали до органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування?

Завдання 11

Отримано інформацію про вербування в м. Донецьк керівниками терористичних угруповань МДБ та «Смерш» т.з. ДНР громадянки України К., уроженки та мешканки Харківської області.

З метою перевірки отриманої інформації і документування факту готування до вчинення злочину, передбаченого ст. 258 КК України, заведено ОРС, в ході якої встановлено, що К. на виконання відпрацьованого завдання створила у Харківській області під прикриттям волонтерського руху підпільну диверсійно-терористичну групу з чіткою ієрархічною структурою.

Чи є особливості заведення та строків ведення ОРС щодо осіб, стосовно яких є дані про їх участь або причетність до терористичної діяльності, терористичної групи чи терористичної організації? Які ОРЗ, на Ваш погляд, необхідно провести у даній ОРС?